

**MINISTERUL AFACERILOR INTERNE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE”

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 343.34 (043.2)

PILAT SOFIA

VANDALISMUL: ANALIZA JURIDICO-PENALĂ

**SPECIALITATEA: 554.01 – DREPT PENAL ȘI EXECUȚIONAL
PENAL**

Autoreferatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2018

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei „Științe penale” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

Conducător științific:

ULIANOVSKI Xenofon, doctor habilitat în drept, profesor universitar

Referenți oficiali:

1. **BUJOR Valeriu**, doctor în drept, profesor universitar
2. **OSOIANU Tudor**, doctor în drept, conferențiar universitar

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. **DOLEA Igor**, președinte, doctor habilitat în drept, profesor universitar
2. **LARII Iurie**, secretar științific, doctor în drept, conferențiar universitar
3. **GLADCHI Gheorghe**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
4. **COJOCARU Radion**, doctor în drept, conferențiar universitar
5. **DAVID Mihai**, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la „29” iunie 2018, ora 14.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 75.554.01 – 27 din cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Gh. Asachi, 21, Sala de Conferințe).

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, Biblioteca Națională a Republicii Moldova și la pagina web a CNAA (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la „28” mai 2018

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,

LARII Iurie,

doctor în drept, conferențiar universitar

_____

Conducător științific,

ULIANOVSKI Xenofon,

doctor habilitat în drept, profesor universitar

_____

Autor,

PILAT Sofia

_____

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei

Problema respectării și ocrotirii valorilor culturale și a normelor morale la etapa actuală a devenit tot mai stringentă pentru toate statele civilizate, printre acestea se numără și Republica Moldova. Nu există și nici nu a existat vreodată o colectivitate umană care să nu fi promovat anumite valori culturale și morale.

Educația moral-culturală constituie o dimensiune deosebit de importantă a personalității umane într-o societate democratică, întrucât progresul economic și spiritual depinde de gradul de angajare a fiecăruia în efortul comun de creștere a calității vieții. Însă, trebuie să recunoaștem, pe bună dreptate că, deși valorile culturale și normele morale sunt promovate la un nivel destul de înalt în societatea contemporană, în ultimele decenii se constată o creștere alarmantă a ratei de încălcare a acestora, privită ca o formă de manifestare a comportamentului uman distructiv.

Așadar, manifestările sociale distructive au fost catalogate de reprezentanții statului sau de anumite categorii sociale, profesionale sau etnice care și-au văzut interesele lezate sau bunurile distruse drept acte de vandalism.

În pofida faptului că vandalismul are adânci rădăcini istorice, odată cu dezvoltarea civilizației însoțită de evoluția procesului de urbanizare, această faptă penală a devenit tot mai răspândită. Acest lucru se datorează creșterii ponderii infrastructurii transporturilor (aparitia noilor unități de transport public, feroviar etc.), infrastructurii culturale și a cultelor care cuprinde un număr impunător de bunuri ce comportă o valoare istorică, culturală sau religioasă; distanțării relațiilor dintre membrii grupului social; formalizării raporturilor sociale și ca rezultat pierderea controlului social informal asupra membrilor colectivității etc.

Toți acești factori favorizează nemijlocit comiterea actelor de vandalism, care afectează valorile istorice, culturale și religioase ocrotite de stat. În condițiile existenței unui stat de drept, lupta cu infracțiunile ce atentează la ordinea publică capătă o relevanță deosebită. Aceste circumstanțe au fost luate în considerare de către legiuitor în procesul elaborării măsurilor legale menite să contracareze astfel de fapte penale, măsuri care și-au găsit reflectare în legislația penală în vigoare.

Ținând cont de faptul că infracțiunea de vandalism pentru prima dată și-a găsit reflectare în legislația penală autohtonă odată cu adoptarea noului Cod penal din 18.04.2002, fapta penală în cauză nu a fost supusă unei cercetări științifice profunde atât din punct de vedere al normei juridico-penale, cât și al practicii de aplicare a acesteia.

Astfel, în literatura de specialitate există doar unele abordări fragmentare care vizează nemijlocit sau tangențial infracțiunea de vandalism.

În acest sens, având în vedere caracterul restrâns al cercetărilor în domeniul infracțiunii de vandalism, constatăm prezența unor dificultăți la capitolul ce ține de calificarea acțiunilor făptuitorului conform prevederilor art. 288 CP și la aspectul ce vizează delimitarea acestei fapte penale de alte infracțiuni care atentează la securitatea publică și la ordinea publică, la relațiile patrimoniale și relațiile ce țin de conviețuirea socială. Din acest tip de infracțiuni fac parte: huliganismul (art. 287 CP), dezordini în masă (art. 285 CP), profanarea mormintelor și a monumentelor (art. 222 CP), distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor (art. 197 CP), deteriorarea sau distrugerea bunurilor de patrimoniu cultural (art. 199¹ CP) etc.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare

O contribuție considerabilă la studierea infracțiunii de vandalism a fost adusă de către autorii autohtoni și cei de peste hotare, printre care: Al. Borodac, X. Ulianovschi, S. Brînză, V.

Stati, I. Macari, S. Carp, R. Cojocaru, Iu. Larii, Gh. Gladchi, V. Moraru, V. Dongoroz, V. Lazăr, I. Pascu, P. Buneci, Gh. Ivan, F. Streteanu, R. Moroșanu, T. Toader, M. Udroui, I. Chipăilă, C. Popa, Gh. Ciolan, Al. Boroii, A.V. Naumov, V.N. Kudreavțev, M.M. Makarenko, A.S. Mihlin, A.I. Rarog, V.P. Stepalin, A.P. Rusakov, N.A. Ceremnova, A.M. Bandurka, A.F. Zelinskii, I.V. Vorobiova, O.V. Krujkova ș.a.

În pofida faptului că infracțiunea de vandalism a constituit obiectul de studiu al unui șir de lucrări științifice, menționăm că întreaga problematică referitoare la complexitatea acestei fapte penale a fost abordată tangențial, având prin urmare un caracter fragmentar.

Inexistența în Republica Moldova a unor studii aprofundate în acest domeniu creează dificultăți atât la calificarea corectă, cât și la prevenirea și combaterea unei astfel de fapte.

Așadar, cele specificate mai sus denotă necesitatea elaborării unui studiu complex al problematicii referitoare la infracțiunea de vandalism. În acest sens, considerăm că tema propusă spre cercetare este una actuală și importantă atât sub aspect teoretic, cât și sub cel practic.

Scopul și obiectivele lucrării

Scopul prezentei lucrări constă în realizarea unei cercetări ample și multilaterale a întregului spectru de probleme juridico-penale referitoare la infracțiunea de vandalism, precum și determinarea naturii juridice și locului acestei fapte în sistemul infracțiunilor contra securității publice și a ordinii publice.

În vederea atingerii scopului propus, au fost fixate următoarele *obiective*:

- studierea evoluției cadrului normativ incriminator al infracțiunii de vandalism;
- cercetarea actelor juridice naționale și internaționale privind combaterea vandalismului;

- investigarea materialelor științifice referitoare la infracțiunea de vandalism;
- analiza legislațiilor penale ale altor state în materia răspunderii pentru infracțiunea de vandalism;

- definirea noțiunilor de: „vandalism”, „pângărire”, „nimicire”, „edificii”, „alte încăperi”, „bunuri din transportul public”, „bunuri din alte locuri publice” etc.;

- examinarea elementelor obiective și subiective ale infracțiunii prevăzute la art. 288 CP;

- elucidarea circumstanțelor agravante ale infracțiunii de vandalism;
- evidențierea criteriilor de delimitare a faptei penale specificate la art. 288 CP de alte componente de infracțiune asemănătoare;

- înaintarea unor recomandări sub formă de *lege ferenda*.

Metodologia cercetării științifice

În vederea realizării scopului și obiectivelor trasate, în prezenta lucrare a fost utilizat materialul normativ, doctrinar, precum și cazuri din practica judiciară referitoare la infracțiunea de vandalism.

De asemenea, în lucrare au fost aplicate un șir de metode generale și speciale, printre care se numără: metoda istorică (utilizată în scopul realizării studiului evoluției cadrului normativ incriminator al infracțiunii de vandalism); metoda logică (bazată pe analiza inductivă și deductivă, generalizare și specificare a problematicii abordate); metoda comparativă (aplicată în vederea analizei materialelor științifice referitoare la infracțiunea de vandalism și a legislațiilor penale ale altor state în materia răspunderii pentru infracțiunea de vandalism); metoda sistemică (utilizată în procesul examinării actelor juridice naționale și internaționale ce se referă la infracțiunea analizată).

Baza empirică a studiului este formată din materialele sentințelor judecătorești pe cauze penale ce se referă la următoarele infracțiuni: vandalismul (art. 288 CP), huliganismul (art.

287 CP), profanarea mormintelor și a monumentelor (art. 222 CP), distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor (art. 197 CP).

Noutatea și originalitatea științifică

Respectiva teză de doctorat constituie o cercetare complexă și bine sistematizată a problemelor teoretico-practice ce vizează infracțiunea de vandalism. Un rol important în relevarea particularităților specifice precum și a tendințelor actuale de exprimare a vandalismului l-a avut examinarea și sistematizarea materialului empiric.

Originalitatea studiului constă în înaintarea unui set de *recomandări* sub aspect de *lege ferenda*, în special: introducerea în Capitolul XIII „Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod” din Partea Generală a CP a unor articole noi, și anume art. 134¹⁴ „Pângărirea edificiilor sau a altor încăperi” și art. 134¹⁵ „Motive de prejudecată, dispreț sau ură”; modificarea redacției art. 288 alin. (1) CP prin înlocuirea cuvântului „nimicirea” cu sintagma „distrugerea sau deteriorarea”; completarea art. 288 CP, alin. (2) cu următoarea circumstanță agravantă: lit. a) „Din motive de prejudecată, dispreț sau ură”.

Problema științifică importantă soluționată constă în elucidarea trăsăturilor juridico-penale a infracțiunii de vandalism, precum și în înaintarea unui set de recomandări sub aspect de *lege ferenda*, fapt care va contribui la eficientizarea activității organelor de drept competente și la perfecționarea practicii de aplicare a normei juridico-penale în cauză.

Semnificația teoretică

Importanța teoretică a prezentului studiu reiese din cercetarea minuțioasă și complexă a bazei teoretico-practice expuse în literatura de specialitate autohtonă și cea de peste hotare referitoare la infracțiunea de vandalism.

Astfel, în calitate de bază teoretică pot servi atât tezele fundamentale din dreptul penal autohton și cel al altor state, dreptul procesual penal, dreptul civil, psihologia juridică, criminologia etc., cât și prevederile actelor juridice naționale și internaționale.

Examinarea diferitor interpretări doctrinare și crearea propriei viziuni referitoare la infracțiunea de vandalism au contribuit la realizarea unui studiu amplu și multilateral, capabil să înlăture lacunele existente în doctrina și practica dreptului penal național în materie.

În acest context, în teza de doctorat au fost abordate unele aspecte ale infracțiunii de vandalism care nu s-au reflectat sau au avut parte de o cercetare fragmentară în literatura de specialitate, și anume: categoriile de bunuri ce alcătuiesc obiectul faptei specificate la art. 288 CP, metodele de comitere a vandalismului, particularitățile specifice ale subiectului infracțiunii de vandalism, cercetarea practicii juridice în domeniu etc.

Valoarea aplicativă a lucrării

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în încercarea autorului de a formula unele concluzii și recomandări sub formă de *lege ferenda*, care ar putea îmbunătăți legislația penală națională din domeniu și facilita activitatea de interpretare și aplicare de către organele de drept a normei specificate la art. 288 CP. La fel, constatările și concluziile studiului pot fi utilizate în procesul de instruire a studenților ciclurilor I, II și III de studii din cadrul instituțiilor de învățământ superior cu profil juridic, precum și a audienților cursurilor de formare continuă. De asemenea, materialele tezei de doctorat pot fi consultate de oricare cititor.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere

1. Au fost definite noțiunile de „vandalism”, „pângărire”, „nimicire”, „edificii”, „alte încăperi”, „bunuri din transportul public”, „bunuri din alte locuri publice”.

2. Au fost identificate un șir de semne care ar permite realizarea delimitării vandalismului de alte infracțiuni asemănătoare precum.

3. S-a constatat că *prin motive de prejudecată, dispreț sau ură* se înțeleg raționamente ale făptuitorului determinate de atitudinea ostilă sau discriminatorie a acestuia

generată din motive, fie ele reale sau percepute ca fiind reale, de rasă, culoare, origine etnică, națională sau socială, sex, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice sau de orice altă natură, apartenență la majoritatea națională, la o minoritate națională sau la un grup, naștere sau descendență, dizabilitate, sănătate, vârstă, orientare sexuală, identitate de gen, sau baze pe orice alt criteriu.

4. S-a argumentat că pe lângă *intenția directă* ce caracterizează latura subiectivă a infracțiunii de vandalism, faptei penale specificate la art. 288 CP îi este caracteristic după caz și prezența *intenției premeditate* și a celei *subite*.

5. A fost argumentată necesitatea introducerii în Capitolul XIII „Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod” din Partea Generală a CP a unor articole noi, și anume art. 134¹⁴ „Pângărirea edificiilor sau a altor încăperi” și art. 134¹⁵ „Motive de prejudecată, dispreț sau ură”; de asemenea, a fost argumentată și necesitatea modificării redacției art. 288 alin. (1) CP prin înlocuirea cuvântului „nimicirea” cu sintagma „distrugerea sau deteriorarea” și completării art. 288 CP, alin. (2) cu următoarea circumstanță agravantă: lit. a) „Din motive de prejudecată, dispreț sau ură”.

Implementarea rezultatelor științifice

Concluziile prezentului studiu ar putea contribui la perfecționarea practicii de aplicare a normei juridico-penale privind infracțiunea de vandalism și, la fel, pot fi utilizate în procesul de instruire a studenților ciclurilor I, II și III de studii din cadrul instituțiilor de învățământ superior cu profil juridic, precum și a audienților cursurilor de formare continuă. De asemenea, materialele tezei de doctorat pot fi consultate de oricare cititor.

Aprobarea rezultatelor științifice

Ideile principale privind analiza juridico-penală a infracțiunii de vandalism formulate în această teză de doctorat au fost reflectate în cadrul următoarelor foruri științifice internaționale: Conferința științifico-practică internațională „Delicvența și Justiția juvenilă: evaluare, probleme, soluții”, 31 octombrie 2014; Conferința științifico-practică internațională „Focarele separatiste și impactul lor asupra terorismului contemporan”, 16 martie 2017; Conferința științifico-practică internațională „Problemele și posibilitățile activității criminologice”, 24 martie 2017.

De asemenea, constatările de bază ale acestui studiu au fost publicate în reviste științifico-practice de profil naționale și internaționale precum: Revista științifico-practică de drept „Jurnalul juridic național: teorie și practică” nr. 2 (24) 2017; nr. 3 (25) 2017; 5 (27) 2017; Revista științifico-practică „Legea și viața” nr. 5 (305) 2017; nr. 7 (307) 2017; nr. 8 (308) 2017; 3 (315) 2018; 6 (315) 2018; Збірник наукових праць „Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності” (Кривий Ріг, 2007) nr. 1 (59) 2017.

Publicațiile la tema tezei

Rezultatele obținute sunt publicate în 13 lucrări științifice.

Volumul și structura tezei

Conducându-ne de standardele prestabilite și consecutivitatea realizării scopului și obiectivelor tratate, teza are următoarea structură: adnotări în limba română, rusă și engleză; lista abrevierilor; introducere; trei capitole divizate în doisprezece paragrafe; concluzii generale și recomandări; bibliografie din 237 titluri; declarația privind asumarea răspunderii și CV-ul autorului, volumul textului de bază fiind de 165 pagini.

Cuvintele-cheie: vandalism, pângărire, nimicire, distrugere, deteriorare, edificii, alte încăperi, bunuri din transportul public, bunuri din alte locuri publice, ordine publică.

CONȚINUTUL TEZEI

Lucrarea este constituită din introducere, trei capitole divizate în doisprezece paragrafe, concluzii generale și recomandări și bibliografie.

Introducerea tezei este structurată în următoarele compartimente: actualitatea și importanța problemei abordate, scopul și obiectivele tezei, metodologia cercetării științifice, baza empirică a studiului, noutatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică importantă soluționată, importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul compartimentelor tezei.

Capitolul 1, intitulat „*Infracțiunea de vandalism în legislația și doctrina penală*”, cuprinde un studiu al caracteristicilor generale ale infracțiunii de vandalism.

Astfel, în acest capitol este investigată evoluția cadrului normativ incriminator al infracțiunii de vandalism. De asemenea, în capitolul dat al tezei sunt analizate un șir de lucrări științifice editate în Republica Moldova și în alte state. Capitolul conține trei paragrafe: **1.1. Evoluția cadrului normativ incriminator al infracțiunii de vandalism; 1.2. Analiza materialelor științifice referitoare la infracțiunea de vandalism; 1.3. Concluzii la capitolul 1.**

În paragraful 1.1., **Evoluția cadrului normativ incriminator al infracțiunii de vandalism**, într-un mod succint este analizată evoluția incriminării vandalismului și, de asemenea, stabilită influența actelor juridice internaționale privind combaterea infracțiunii de vandalism și altor infracțiuni asemănătoare asupra legislației autohtone.

Astfel, în ceea ce privește răspunderea pentru vandalism și alte infracțiuni asemănătoare, în formele sale inițiale aceasta a existat încă din cele mai vechi timpuri.

Analizând monumentele legislative ale Orientului Antic, remarcăm că primele mențiuni despre faptele de incendiere, distrugere și deteriorare a bunurilor le putem găsi în Codul de legi al regelui Hammurabi (sec. XVIII î.Hr.).

Un loc separat, în respectiva culegere de legi, îl ocupau normele (43 de articole) ce reglementau infracțiunile împotriva proprietății, printre care se numărau și infracțiunile de distrugere și deteriorare a averii străine (§ 224, 225).

Următorul monument legislativ important îl constituie Legea Salică, lege care reprezintă o colecție de legi folosită de franci, forma oficială a acestora fiind stabilită în sec. al VI-lea sub domnia regelui francilor Clovis I (466-511 d.Hr.). Într-un mod detaliat în respectiva lege este reglementată materia nimicirii averii și incendierea acesteia. Astfel, unui tip separat de nimicire a averii îi este dedicat Capitolul al XVI-lea al Legii Salice intitulat „Despre incendieri”, care în § 2 prevedea că fapta celui care arde casa cu tot cu anexele acesteia va fi pedepsită cu amendă în mărime de 2500 dinari, sumă echivalentă cu 63 de solizi. Iar dacă cineva ardea un hambar sau o șură plină de grâu, atunci vinovatul era impus la plata unei sume de bani echivalente cu prețul bunurilor incendiate.

Analizând monumentele legislative ale Imperiului Roman din sec. I-II d.Hr., constatăm că următoarea culegere de legi în care sunt reflectate unele reglementări referitoare la faptele de incendiere, distrugere și deteriorare a bunurilor este Codul lui Iustinian, cunoscut sub denumirea „Colecția de drept civil”. În acest sens, în Cartea 1, 3, 7, 10, 18, 25, 27, Titlul XII al Codului lui Iustinian era prevăzută pedeapsa cu munca în folosul comunității pentru profanarea mormintelor și a monumentelor, precum și însușirea obiectelor din mormânt sau a celor ce se află pe el. Iar în Cartea 2, 5, 8, Titlul XIII se menționa că mormintele sau monumentele dușmanilor nu prezintă pentru poporul roman un lucru sfânt și profanarea acestora nu constituie o abatere de la prevederile codului.

Alt monument legislativ în cuprinsul căruia este abordată tangențial problematica distrugerii sau deteriorării bunurilor este Pravila rusă.

Începutul anului 1715 este marcat printr-o nouă etapă de dezvoltare a dreptului rusesc. În luna mai a anului 1715 împăratul Petru I (1672-1725) a emis pentru prima dată în Imperiul Rus un cod penal procedural militar intitulat „Articol militar”. În acest sens, în Capitolul XXI intitulat „Crime de proprietate”, art. 178 al prezentului cod se menționa că ofițerul sau soldatul care intenționat va incendia un oraș, un sat, o biserică, o școală, un spital, o moară sau va distruge o curte sau o gospodărie țărănească, va fi supus, de unul singur sau împreună cu ceilalți participanți la comiterea faptei, pedepsei cu moartea [34].

Unul dintre cele mai importante izvoare ale dreptului scris în Țările Române a fost Pravila lui Vasile Lupu, publicată la Iași în anul 1646 cu titlul „Carte românească de învățătură”. În conținutul Pravilei lui Vasile Lupu, considerată drept prima lege laică oficială, promulgată și investită cu autoritate legală de a fi aplicată pe întreg teritoriul Moldovei, infracțiunile contra patrimoniului erau structurate în cadrul a șapte despărțăminte intitulate „pricina”.

În urma Unirii Principatelor Române din sec. al XIX-lea a avut loc și o unificare legislativă. Lucrările de unificare legislativă s-au finalizat cu întocmirea în anul 1864 a unui proiect de cod care în anul 1865 a intrat în vigoare. Cu referire la infracțiunile ce țin de pângărirea și nimicirea bunurilor, Codul penal român din anul 1865 conținea reglementări în Cartea II „Despre crime și delictे în special și despre pedepsele lor”, Titlul I „Crima de înaltă trădare”, Capitolul II „Crime și delictе contra siguranței interioare a Statului”, Paragraful II „Crime și delictе în contra liniștii Statului prin războiul civil, prin ilegală întrebuințare a forței armate, prin devastațiuni și jafuri publice”, art. 85 [18].

Anul 1936 este marcat de adoptarea unui nou Cod penal român, denumit și „Codul penal al lui Carol al II-lea”, care a intrat în vigoare la 18 martie 1936. De asemenea, ca și precedentul Cod penal român din anul 1865, Codul penal din anul 1936 cuprindea reglementări referitoare la infracțiunile contra bunurilor publice în Titlul VII „Crime și delictе care produc pericol public”, Capitolul II „Incendiu”, art. 354 [19].

În anul 1924 pe teritoriul deja al Republicii Autonome Sovietice Socialiste Moldovenești a început să se aplice legislația penală unională și ucraineană. Până în anul 1927, în RASSM s-a aplicat Codul penal al Ucrainei din anul 1922, iar începând cu anul 1927 – un alt Cod penal al Ucrainei. În conținutul acestui cod penal, de asemenea, existau și unele reglementări referitoare la stabilirea pedepsei pentru acțiunile de distrugere sau deteriorare a bunurilor și anume în Capitolul I intitulat „Crime contrarevoluționare” din Partea specială a codului, art. 549 [28].

În anul 1958, Sovietul Suprem al URSS a adoptat Bazele legislației penale unionale și a republicilor unionale, în conformitate cu ele a fost elaborat și Codul penal al RSSM votat de Sovietul Suprem al RSSM la 24 martie 1961 și pus în aplicare la 1 iulie 1961. Codul penal din 1961 nu cuprindea un articol separat ce ar reglementa infracțiunea de vandalism propriu-zisă, dar în Capitolul XI intitulat „Infracțiuni contra securității publice, a ordinii publice și a sănătății populației” acesta conținea un articol ce prevedea răspunderea pentru nimicirea, distrugerea sau deteriorarea monumentelor de istorie și de cultură, și anume art. 236 [16].

Luând în considerare caracterul de amploare al vandalismului, formele de manifestare a acestuia și pagubele survenite după comiterea lui, pe plan internațional s-au luat unele măsuri de rigoare care într-un mod indirect protejează atât valorile culturale de aceste acțiuni distrugătoare, cât și libertatea gândirii, religiei și nu în ultimul rând libertatea opiniei și a exprimărilor, printre cele mai de vază acte internaționale se numără:

1. Convenția pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat și Protocolul la aceasta, adoptată la Haga la 14 mai 1954 [23].
2. Convenția culturală europeană, adoptată la Paris la 19 decembrie 1954 [22].

3. Convenția asupra măsurilor ce urmează a fi luate pentru interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate al bunurilor culturale, adoptată la Paris la 14 noiembrie 1970 [21].

4. Convenția privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural, adoptată la Paris la 23 noiembrie 1972 [24].

5. Convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate, adoptată la Faro la 27 octombrie 2005 [25].

Odată cu adoptarea noului Cod penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, întreaga esență a articolelor, precum și structura capitolelor au fost modificate radical.

Astfel, drept urmare a acestor modificări, pentru prima dată în legislația penală a Republicii Moldova apare un articol separat care reglementează fapta de pângărire și nimicire a bunurilor din domeniul public, și anume art. 288 CP „Vandalismul”.

În paragraful 1.2., **Analiza materialelor științifice referitoare la infracțiunea de vandalism**, sunt analizate lucrările științifice și investigațiile mai multor savanți cu renume atât din țară, cât și de peste hotare, care au abordat într-un mod direct sau tangențial problematica ce vizează infracțiunea de vandalism.

Printre lucrările științifice ce prezintă o importanță majoră pentru examinarea infracțiunii de vandalism se numără următoarele: Borodac Al. Manual de Drept penal. Partea specială; Macari I. Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea specială; Brînză S., Ulianoschi X., Stati V. ș.a. Drept penal. Partea specială. Vol. II; Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. II; Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II; Barbăneagră A. ș.a. Codul penal comentat și adnotat; Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. Redactor responsabil și conducător de ediție Barbăneagră A.; Lazăr V., Pascu I. Drept penal. Partea specială; Dongoroz V. Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială. Vol. III; Streteanu F., Moroșanu R. Instituții și infracțiuni în noul cod penal; Toader T. Drept penal. Partea specială. Suport de curs; Udrioiu M. Drept penal. Partea generală. Partea specială. Sinteze și grile; Chipăilă I., Popa C., Ciolan Gh. Drept penal. Partea specială. Ediția a II-a; Boroș A. Drept penal. Partea specială. Conform noului cod penal; Ceremnova N. Уголовная ответственность за вандализм. Диссертация канд. юрид. наук; Nakonecînikov N. Некоторые особенности объекта вандализма; Makarenko M. Уголовная ответственность за вандализм; Bandurka A., Zelinski A. Вандализм; Rusakov A. Уголовно-правовые и криминологические проблемы борьбы с вандализмом: Диссертация канд. юрид. наук etc.

Necesitatea reglementării juridice a infracțiunii de vandalism reiese din gradul prejudiciabil al acestei fapte penale, care atentează la ordinea publică și la valorile culturale, artistice și religioase ocrotite de stat.

În acest sens, autorul Xenofon Ulianoschi menționează că pericolul social al vandalismului constă în aceea că, prin aceste acțiuni, făptuitorul supune distrugerii obiecte, edificii unice, a căror restabilire este imposibilă sau este foarte anevoioasă.

Vandalismul se exprimă prin distrugerea fără temeii a valorilor culturale sau materiale, barbarie, cruzime și cinism față de monumentele de arhitectură, cultură, artă și alte forme de creație [31, p. 559].

Ținând cont de faptul că vandalismul a devenit, îndeosebi în ultimele decenii, una dintre cele mai răspândite infracțiuni, fiind considerat drept un viciu al societății contemporane, autorul Ivan Macari menționează că obiectul vandalismului îl constituie ansamblul de relații sociale care se formează în legătură cu menținerea ordinii publice [29, p. 329].

Având în vedere faptul că latura obiectivă a infracțiunii de vandalism prevăzute la art. 288 CP se realizează prin intermediul a două modalități normative alternative, și anume: pângărirea și nimicirea, autorul Alexandru Borodac susține că: „Pângărirea presupune săvârșirea

asupra edificiilor sau a altor construcții a unor acțiuni cinice (de profanare, murdărire, dezonorare, necinstire, întinare etc.) care le atribuie acestora un aspect necuviincios, indecent în urma cărora acestea nu pot fi utilizate conform destinației lor inițiale” [2, p. 424].

Pângărirea edificiilor sau a altor încăperi din punctul de vedere al autorului Nicolae Ursu se manifestă prin realizarea unor inscripții batjocoritoare, cu caracter de jignire, înjosire, prin înclieirea unor fotografii amorale pe aceste obiecte, murdărirea monumentelor istorice și de cultură de o însemnătate deosebită pentru societate [1, p. 476].

A doua modalitate normativă cu caracter alternativ de comitere a infracțiunii de vandalism, care a fost menționată mai sus, este nimicirea.

Autorii Sergiu Brînză și Vitalie Stati menționează că nimicirea constituie influențarea nemijlocită infracțională asupra bunului, ce presupune încetarea existenței fizice a acestuia sau aducerea bunului respectiv într-o asemenea stare, care exclude – în totalitate și definitiv – utilizarea conform destinației sale funcționale; bunul nu mai poate fi restabilit pe calea reparației sau restaurării, fiind scos complet din circuitul economic [4, p. 660].

Autorii Ion Chipăilă, Cristina Popa și Gheorghe Ciolan menționează că nimicirea sau distrugerea are drept urmare lezarea substanței bunului în așa fel încât acesta își pierde valoarea economică, devenind inutil (dărâmarea construcției, incendierea autoturismului,uciderea animalului, ruperea sau arderea unui înscris etc.) [10, p. 145].

Printre lucrările științifice dedicate infracțiunii de vandalism se numără și teza de doctorat a autorului N.A. Ceremnova.

Din punctul de vedere al autorului N.A. Ceremnova, comiterea actelor de vandalism prezintă un lucru obișnuit și normal pentru minori cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani [57, p. 32].

În ceea ce privește determinarea obiectului juridic special secundar al infracțiunii de vandalism, în doctrina penală străină se constată opinii diferite.

Astfel, autorii A.I. Rarog, G.A. Esakov, A.I. Ciuceaev și V.P. Stepalin își expun părerea precum că în calitate de obiect juridic special secundar al infracțiunii de vandalism pot apărea proprietatea (în cazul nimicirii bunurilor din domeniul public), moralitatea (în cazul pângării edificiilor sau a altor încăperi) și buna funcționare a autorităților publice, a întreprinderilor, a organizațiilor, a instituțiilor și a transportului public [44, p. 360].

Alți autori precum V.P. Malkov în lista expusă de către autorii citați mai sus, adaugă în calitate de obiect juridic special secundar al infracțiunii de vandalism drepturile și interesele legitime ale persoanelor [39, p. 659] și valorile materiale și spirituale ale societății care constituie ținta acțiunilor vandalice [45, p. 444].

Un rol deosebit de important în descrierea laturii obiective a oricărei infracțiuni, inclusiv a celei prevăzute la art. 288 CP, îl joacă categoria componentei de infracțiune la care poate fi atribuită aceasta.

Printre autorii care susțin că vandalismul se încadrează în categoria infracțiunilor cu o componentă mixtă – material-formală – se numără A.I. Rarog [46, p. 322], A.V. Jeludkov [37, p. 144], V.P. Stepalin [47, p. 201] și S.V. Maksimov [48, p. 209].

La capitolul ce ține de latura subiectivă a infracțiunii de vandalism, autorul B.S. Volkov, subliniază că examinarea dosarelor penale în cauzele ce țin de vandalism în Federația Rusă a arătat că, în marea majoritate a cazurilor, aceste infracțiuni se săvârșesc cu intenție subită, constituind circa 73,2%. Intenția premeditată, la rândul său, se întâlnește mai rar, doar în circa 26,8% din numărul total al acestor infracțiuni [35, p. 16].

În ceea ce privește delimitarea vandalismului de infracțiunea de huliganism, autorii V.N. Kudreavțev și A.V. Naumov susțin că „deosebirea vandalismului de huliganism se exprimă în faptul că, în cazul vandalismului are loc nu doar încălcarea ordinii publice, ci și violarea normelor de estetică și moralitate publică” [41, p. 246].

Sintetizând toate materialele științifice cercetate, remarcăm că, deși în prezentul paragraf a fost utilizat un număr însemnat de lucrări științifice ce țin de analiza juridico-penală a infracțiunii de vandalism, din păcate, urmează să recunoaștem că aceste izvoare științifice nu au epuizat întreaga problematică ce vizează componența infracțiunii specificate la art. 288 CP. Prin urmare, examinarea chestiunilor referitoare la complexitatea vandalismului, a căpătat, într-o oarecare măsură, un caracter fragmentar.

Paragraful **1.3., Concluzii la capitolul 1**, cuprinde cele mai importante constatări ce țin de respectivul capitol al tezei. Una dintre cele mai relevante constatări fiind lichidarea lacunelor existente și nu în ultimul rând pe îmbunătățirea calității de aplicare a normei juridico-penale ce reglementează infracțiunea de vandalism.

Capitolul 2, intitulat „*Elementele obiective și subiective ale infracțiunii de vandalism*”, este consacrat analizei complexe a elementelor și semnelor constitutive ale componenței de infracțiune specificate la art. 288 CP. Astfel, este examinat obiectul juridic și material al infracțiunii de vandalism; latura obiectivă a acestei fapte penale; condițiile necesare pentru tragerea la răspundere penală a făptuitorului; aspectul interior, psihic al conduitei prejudiciabile și circumstanțele agravante ale infracțiunii date. Capitolul este structurat în șase paragrafe: **2.1. Obiectul infracțiunii de vandalism; 2.2. Latura obiectivă a infracțiunii de vandalism; 2.3. Subiectul infracțiunii de vandalism; 2.4. Latura subiectivă a infracțiunii de vandalism; 2.5. Circumstanțele agravante ale infracțiunii de vandalism; 2.6. Concluzii la capitolul 2.**

În paragraful **2.1., Obiectul infracțiunii de vandalism**, este examinat conținutul obiectului juridic al infracțiunii specificate la art. 288 CP privit ca un element obligatoriu și inerent al fiecărei infracțiuni.

Din punctul de vedere al structurii, componența de infracțiune este alcătuită din patru grupuri de semne și anume: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă.

Unul dintre elementele componenței infracțiunii de vandalism, ca, de fapt, al oricărei alte infracțiuni, este obiectul infracțiunii.

Importanța criminalizării vandalismului reiese din gradul prejudiciabil al acestei infracțiuni, care atentează la ordinea publică și la valorile culturale, artistice și religioase ocrotite de stat.

Ținând cont de faptul că vandalismul a devenit îndeosebi în ultimele decenii una dintre cele mai răspândite infracțiuni, fiind considerat un viciu al societății contemporane, autorul Ivan Macari menționează că obiectul vandalismului îl constituie ansamblul de relații sociale care se formează în legătură cu menținerea ordinii publice [29, p. 329].

Obiectul juridic generic al infracțiunii de vandalism îl formează un anumit grup de relații sociale ce fac parte dintr-un domeniu complex, și anume securitatea publică în sensul ei larg și ordinea publică [32, p. 28].

Pentru concretizarea obiectului juridic al vandalismului este necesar să purcedem la analiza obiectului juridic special al acestei infracțiuni.

În ceea ce privește infracțiunea de vandalism, respectivului gen de faptă penală îi este caracteristic prezența a două obiecte juridice speciale: obiectul juridic special principal și obiectul juridic special secundar.

Conform opiniei autorului Sergiu Brînză, obiectul juridic special principal al infracțiunii de vandalism prevăzute la art. 288 din CP îl constituie relațiile sociale cu privire la ordinea publică, apărute împotriva vandalismului [5, p. 704].

Autorii S. Brînză și V. Stati afirmă că obiectul juridic special secundar al infracțiunii de vandalism îl formează relațiile sociale cu privire la moralitatea și estetica publică [4, p. 657].

Obiectul material al infracțiunii îl reprezintă entitatea materială (un obiect sau un lucru oarecare, un animal, corpul persoanei) asupra căreia se îndreaptă materialitatea actului de conduită, energia fizică a acestuia, amenințându-l cu un pericol de vătămare materială sau provocându-i efectiv o asemenea vătămare [7, p. 197].

În ceea ce privește infracțiunea de vandalism prevăzută la art. 288 CP, este important să menționăm că obiectul material al acesteia îl prezintă edificiile sau alte încăperi, bunurile din transportul public sau din alte locuri publice. Totodată, în ipoteza consemnată la art. 288 alin. (2) lit. c) CP, obiectul material îl constituie bunurile care au valoare istorică, culturală sau religioasă [5, p. 704].

Conform interpretării oferite de dicționarul explicativ al limbii române, prin termenul „edificiu” se înțelege o clădire de proporții mari, o construcție impunătoare [26, p. 280].

Prin *alte încăperi* se subînțeleg toate obiectele apreciate îndeosebi și respectate de populație [6, p. 559]. Din categoria acestora fac parte complexe memoriale, monumentele, plăcile comemorative etc. [17, p. 635].

Din categoria *bunurilor din transportul public* ca obiecte materiale ale infracțiunii prevăzute la art. 288 CP fac parte bunurile din echipamentul mijlocului de transport precum: ușile, ferestrele, scaunele, blocurile sanitare, salonul etc.

Prin *bunuri din alte locuri publice* se înțeleg bunurile mobile sau imobile dintr-un: a) loc care, prin natura sau destinația lui, este întotdeauna accesibil publicului, chiar dacă în momentul săvârșirii faptei în acel loc nu era prezentă nici o persoană, dar făptuitorul își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului; b) loc accesibil publicului, dacă în momentul săvârșirii faptei erau de față două sau mai multe persoane [5, p. 705].

În ceea ce privește *bunurile care au valoare istorică, culturală sau religioasă* privity în calitate de obiect material al infracțiunii de vandalism, constatăm că pe parcursul istoriei omenirii valorile culturale au fost privity și definite în mod diferit și de pe poziții diferite – filologice, istorice, juridice, filosofice etc. Însă, având în vedere gama largă de apartenență a valorilor culturale la domenii diferite și necesitatea protecției acestora sub aspect juridic, în literatura de specialitate, dar și în conținutul actelor normative în vigoare încă nu s-a ajuns la un numitor comun în privința conținutului noțiunii de „valori culturale” [9, p. 21].

În paragraful 2.2., **Latura obiectivă a infracțiunii de vandalism**, este cercetat aspectul obiectiv al infracțiunii specificate la art. 288 CP prin prisma analizei semnelor componente ale acestuia.

Analizând latura obiectivă a infracțiunii de vandalism, constatăm că o astfel de faptă penală poate fi comisă numai prin acțiune – ca formă activă a comportamentului uman. Acțiunile respective sunt enumerate în dispozițiile art. 288 CP. Așadar, reieșind din prevederile art. 288 CP, putem observa că latura obiectivă se realizează prin două modalități normative cu caracter alternativ, și anume:

- 1) pângărirea edificiilor sau a altor încăperi;
- 2) nimicirea bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice.

Astfel, pentru existența infracțiunii de vandalism este necesară comiterea a cel puțin uneia dintre modalitățile alternative enumerate mai sus.

Reieșind din faptul că legislația penală nu conține definiții și tălmăciri ale noțiunilor de „vandalism”, „pângărire” și „nimicire”, propunem să efectuăm în continuare o analiză semantică a termenilor respectivi, care ne va permite să dezvoltăm și să înțelegem mai exact sensul acestora.

Așadar, *vandalismul* reprezintă o formă de manifestare a comportamentului agresiv al persoanei însoțit de nesupunere față de regulile etice și morale existente într-o societate. Acesta se exprimă prin pângărirea edificiilor sau a altor încăperi, nimicirea bunurilor în transportul

public sau în alte locuri publice, precum și pângărirea sau nimicirea bunurilor ce prezintă o valoare istorică, culturală sau religioasă.

Prin „*pângărire*” în doctrina penală se înțelege efectuarea unor înscrisuri sau desene cu caracter obscen pe fațadele unor edificii sau ale altor încăperi, schimbându-le ca rezultat aspectul estetic al acestora [38, p. 372].

A doua modalitate de comitere a infracțiunii de vandalism este *nimicirea*.

Autorul Alexandru Borodac constată că prin nimicirea bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice se înțelege distrugerea sau deteriorarea obiectelor de uz comun, ceea ce pune la îndoială sentimentul respectului de sine, din habitaclurile autobuzelor, troleibuzelor, vagoanelor de călători, navelor aeriene sau maritime ori a altor mijloace de transport, precum și a semafoarelor, taxofoanelor, scaunelor, gardurilor, a dispozitivelor de iluminare și a altor obiecte de uz comun de pe străzi, parcuri sau din alte locuri publice [2, p. 425].

Un rol deosebit de important în descrierea laturii obiective a oricărei infracțiuni, inclusiv a celei prevăzute la art. 288 CP, îl joacă categoria componentei de infracțiune la care poate fi atribuită aceasta. Încadrarea juridică a infracțiunii prevăzute la art. 288 CP în una dintre cele trei tipuri de componente (materială, formală și formal-redușă) este destul de dificilă și provoacă opinii controversate. Conducându-ne de prevederile art. 288 CP în care se menționează că vandalismul reprezintă pângărirea sau nimicirea bunurilor din domeniul public, concluzionăm că fapta penală respectivă are o componentă formală și este considerată consumată din momentul săvârșirii propriu-zise a acțiunilor de pângărire sau nimicire fără a fi necesară survenirea consecințelor infracționale.

Însă în doctrina penală se vehiculează și o altă părere conform căreia infracțiunea incriminată în art. 288 CP are o componentă material-formală și fapta se consideră consumată în unele cazuri din momentul săvârșirii acțiunilor indicate în dispoziția art. 288 CP (pângării), în alte cazuri – din momentul nimicirii bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice [29, p. 330].

În această ordine de idei, ca urmare a unei multitudini de opinii analizate, putem face unele concluzii, și anume reieșind din cele trei tipuri de componente de infracțiune (materială, formală și formal-redușă), constatăm că infracțiunea de vandalism, datorită specificului structurii sale, poate fi încadrată în categoria infracțiunilor ce au o componentă formală. Drept argument în susținerea acestei poziții pot servi prevederile art. 288 CP în dispozițiile căruia se enumără cert două tipuri de acțiuni normative cu caracter alternativ (pângărirea și nimicirea) care alcătuiesc latura obiectivă a faptei respective. Astfel, în cazul săvârșirii cel puțin a uneia dintre acțiunile respective, fapta se consideră deja consumată, fără a fi necesar survenirea urmărilor prejudiciabile, care chiar dacă și apar sunt luate în considerare de către instanța de judecată la stabilirea pedepsei penale făptuitorului.

În paragraful **2.3., Subiectul infracțiunii de vandalism**, sunt analizate și descrise condițiile necesare pentru tragerea la răspundere penală a făptuitorului.

Potrivit prevederilor art. 21 alin. (1) CP, poate fi subiect al infracțiunii de vandalism persoana fizică responsabilă (fără deosebire de cetățenie sau lipsă a acesteia, rasă, naționalitate, origine etnică, sex, religie, apartenență politică, avere sau origine socială) care în momentul săvârșirii infracțiunii a împlinit vârsta de 16 ani (în ipoteza consemnată la art. 288 alin. (1)), sau reieșind din prevederile art. 21 alin. (2) – persoana fizică responsabilă care în momentul comiterii faptei infracționale a atins vârsta de 14 ani (în ipoteza specificată la art. 288 alin. (2)).

Stabilirea vârstei minime de 14 ani pentru săvârșirea infracțiunii specificate la art. 288 CP în condițiile existenței circumstanțelor agravante prevăzute la alin. (2) lit. b) (de două sau mai multe persoane) și c) (asupra bunurilor care au o valoare istorică, culturală sau religioasă) al

aceluiași articol a provocat în literatura de specialitate numeroase discuții, soldate cu apariția diverselor opinii controversate.

Unii autori precum N.A. Șirokov sunt convinși că stabilirea de către legiuitor a vârstei minimale de 14 ani de tragere la răspunderea penală pentru săvârșirea infracțiunii de vandalism atrage după sine și necesitatea rectificării sancțiunii prevăzute în dispoziția articolului ce reglementează această faptă, deoarece măsurile sancționatorii existente în respectiva normă juridico-penală se aplică destul de rar în practică și astfel se dovedesc a fi neefective [58, p. 15].

Alți autori precum A.E. Doncenko consideră că ar fi expedient ca vârsta minimă de tragere la răspundere penală pentru vandalism să fie majorată până la 16 ani și în cazul existenței circumstanțelor agravante. Opinia respectivă este motivată prin faptul că în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, infracțiunea de vandalism fiind atribuită categoriei de infracțiuni ușoare (în ipoteza consemnată la art. 288 alin. (1)) și mai puțin grave (în ipoteza specificată la art. 288 alin. (2)), nu creează pericol social de proporții, astfel, în asemenea circumstanțe, specifică autorul menționat, nu este cazul ca pentru comiterea unei astfel de fapte penale atât de „neînsemnate” după părerea lui să fie trași la răspundere penală minorii sub vârsta de 16 ani [36, p. 22].

Analizând opiniile diferitor autori referitoare la vârsta minimă de tragere la răspundere penală pentru săvârșirea infracțiunii de vandalism, nu putem fi de acord cu unele afirmații expuse în favoarea majorării acesteia de la 14 la 16 ani. În susținerea poziției respective aducem și unele argumente pe care le considerăm a fi oportune.

Deci, în procesul de stabilire a vârstei de 14 ani care ar permite tragerea minorului la răspundere penală pentru comiterea vandalismului săvârșit cu circumstanțe agravante enumerate la art. 288 alin. (2) lit. b) și c), legiuitorul a luat în considerare o serie de factori care ne permit să acceptăm și să împărtășim opinia lui. Printre factorii primordialii, care au stat la baza stabilirii vârstei minime de 14 ani de tragere la răspundere penală pentru săvârșirea faptei infracționale specificate la art. 288 CP, au fost indicii ridicați în ultimele decenii ale sec. al XX-lea de comitere a acestei infracțiuni de către minori. În susținerea poziției legiuitorului autohton vine și practica judiciară, care ne demonstrează că în marea majoritate a cazurilor infracțiunea de vandalism specificată la art. 288 CP este comisă de copii a căror vârstă variază între 14 ani și 16 ani. În această ordine de idei, este evident faptul că anume minorii sunt cel mai frecvent tentați să comită infracțiunea de vandalism.

În această ordine de idei, susținem că stabilirea de legiuitor a limitei minime de vârstă – 14 ani, de la care persoana poate fi trasă la răspundere penală pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 288 alin. (2) CP este una corectă și justificată, deoarece, la atingerea vârstei de 14 ani, minorul în deplină măsură este capabil să evalueze comportamentul său ca fiind ilicit și producător de prejudiciu.

În paragraful **2.4., Latura subiectivă a infracțiunii de vandalism**, este analizat aspectul interior, psihic al conduitei prejudiciabile a făptuitorului.

Latura subiectivă a infracțiunii reprezintă cea mai complexă parte a componenței de infracțiune, deoarece este legată de cercetarea unor fenomene care se supun cu dificultate unei evaluări obiective. La baza respectivei evaluări stau cunoștințele din domeniul psihologiei juridice și criminologiei, extrapolate în spațiul juridico-penal. Aplicarea acestor cunoștințe are o însemnătate deosebită pentru analiza diferitor infracțiuni, dat fiind faptul că anume semnele subiective joacă deseori un rol de bază pentru calificarea faptei infracționale concrete [11, p. 93].

Determinarea laturii subiective a infracțiunii de vandalism, spre deosebire de stabilirea circumstanțelor obiective ale faptei respective, este destul de anevoioasă, din cauza faptului că este foarte complicat de a pătrunde în lumea interioară a persoanei, în gândurile, dorințele, trăirile, ideile, sentimentele, aspirațiile și emoțiile acesteia. Totuși stabilirea corectă a acestui

element al componenței de infracțiune prezintă o importanță juridică majoră atât pentru justa calificare a faptei și individualizarea pedepsei, cât și pentru asigurarea respectării principiilor legalității, umanismului și democratismului.

În literatura de specialitate există o opinie unanimă potrivit căreia latura subiectivă a infracțiunii reglementate în art. 288 CP se caracterizează prin vinovăție sub forma intenției directe [27, p. 223; 43, p. 95; 1, p. 466; 6, p. 541; 42, p. 214].

Imprudența ca cea de a doua formă a vinovăției în cazul infracțiunii de vandalism este exclusă, fapt ce rezultă din însuși conținutul normei juridico-penale prevăzute la art. 288 CP. Este imposibil ca din imprudență să fie pângărit un edificiu sau o încăpere. Aplicând imagini cu un caracter obscen sau inscripții indecente, făptuitorul nu putea să nu-și dea seama de caracterul antisocial al acțiunilor sale, să prevadă și să dorească survenirea urmărilor prejudiciabile. În cazul nimicirii din imprudență a bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice, de asemenea, este exclusă posibilitatea tragerii persoanei la răspunderea penală conform prevederilor art. 288 CP.

Pe lângă vinovăția și formele acesteia, latura subiectivă a infracțiunii este compusă și din alte elemente constitutive precum motivul (mobilul) și scopul.

Prezența mobilului în săvârșirea oricărei infracțiuni, inclusiv a infracțiunii de vandalism, este un indiciu al normalității psihice a făptuitorului, iar lipsa unui motiv comprehensibil constituie un indiciu de anormalitate psihică ce impune o examinare atentă a responsabilității subiectului [8, p. 192].

La săvârșirea oricărei infracțiuni intenționate, inclusiv a vandalismului, motivul constituie impulsul intern ce se naște în mintea făptuitorului și îi dirijează conduita ilicită. De asemenea, motivul și scopul infracțiunii analizate ne permit să delimităm vandalismul de alte tipuri de infracțiuni.

Analizând problematica în cauză, constatăm că în calitate de motive de comitere a vandalismului pot apărea:

- dorința aprigă a făptuitorului de a demonstra importanța, valoarea, rolul și puterea sa în societate;
- tendința făptuitorului prin intermediul comiterii vandalismului de a se încadra într-un grup de persoane care își petrec timpul și se distrează împreună având interese comune concentrate asupra săvârșirii actelor de vandalism etc.

Fiind generat de motiv, scopul infracțiunii formează împreună cu acesta atitudinea psihologică a făptuitorului față de acțiunile realizate.

Deci cunoașterea motivului de care s-a călăuzit infractorul și a scopului urmărit de el este deosebit de utilă pentru determinarea caracterului și gradului prejudiciabil al faptei, pentru cunoașterea pericolozității infractorului, pentru stabilirea măsurii de apărare socială adecvată [30, p. 179] și nu în ultimul rând pentru individualizarea pedepsei penale și delimitarea infracțiunii de vandalism de alte infracțiuni asemănătoare.

Paragraful 2.5., **Circumstanțele agravante ale infracțiunii de vandalism**, este dedicat unei profunde cercetări a circumstanțelor agravante ale infracțiunii de vandalism specificate la art. 288 alin. (2) lit. b) și c) CP.

Analiza art. 288 alin. (2) lit. b) și c) CP ne indică prezența circumstanțelor agravante în conținutul acestei norme juridico-penale. Astfel, prin intermediul acestor circumstanțe, răspunderea penală pentru comiterea infracțiunii de vandalism este înăspriată. În urma analizei amănunțite a art. 288 CP, putem constata că componența infracțiunii de vandalism este structurată în două alineate, unde în primul alineat legiuitorul se referă la componența de bază a infracțiunii în cauză, iar în al doilea sunt indicate circumstanțele agravante care înăspresc

pedeapsa penală pentru acțiunile de pângărire a edificiilor, încăperilor, precum și cele de nimicire a bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice.

Printre circumstanțele agravante ale infracțiunii de vandalism specificate la art. 288 alin. (2) lit. b) și c) CP se numără următoarele:

- vandalismul săvârșit de două sau mai multe persoane;
- vandalismul săvârșit asupra bunurilor care au o valoare istorică, culturală sau religioasă.

Prima circumstanță agravantă specificată la art. 288 alin. (2) lit. b) CP – **vandalismul săvârșit de două sau mai multe persoane**, presupune o reuniune a eforturilor a cel puțin două sau după caz a mai multor persoane, care acționează cu aceeași intenție pentru atingerea unuia și aceluiași rezultat infracțional, care în cazul nostru constă în comiterea vandalismului.

Avantajul săvârșirii infracțiunii de vandalism de două sau mai multe persoane constă în ușurarea comiterii faptei și sporirea posibilității de realizare a scopurilor propuse de către făptuitori.

Așadar, pericolozitatea sporită a vandalismului săvârșit de două sau mai multe persoane este condiționată de însași pluralitatea făptuitorilor, care dă acestora o mai mare forță de acțiune, le creează mai mari posibilități de a săvârși și a ascunde infracțiunea, totodată îi face să acționeze cu mai multă siguranță și îndrăzneală [3, p. 174].

A doua circumstanță agravantă specificată la art. 288 alin. (2) lit. c) CP prevede **săvârșirea acțiunii de pângărire sau nimicire asupra bunurilor care au o valoare istorică, culturală sau religioasă**.

În accepțiunea agravantei indicate în dispoziția art. 288 alin. (2) lit. c), în categoria bunurilor care prezintă o valoare istorică, culturală sau religioasă, intră: obiectele de artă și anticariat, adică obiectele care, în conformitate cu legislația în vigoare sunt atribuite la categoria obiectelor de artă, și anume: a) bunurile istorice, inclusiv cele ce se referă la importante evenimente istorice din viața poporului, la dezvoltarea societății și a statului, la istoria științei și a tehnicii, inclusiv a vieții și activității oamenilor iluștri (politicieni, savanți, oameni de cultură, artă etc.); b) obiectele și fragmentele acestora, obținute în urma săpăturilor arheologice; c) bunurile de artă (inclusiv picturi și desene lucrate manual pe orice bază și orice material); d) originalul sculpturilor din orice material (inclusiv reliefuli); e) mobilierul bisericesc; f) alte obiecte ce au valoare istorică, culturală sau religioasă [5, p. 705].

În paragraful 2.6., **Concluzii la capitolul 2**, sunt cuprinse în cumul concluziile și recomandările care ar putea fi utilizate la perfecționarea bazelor teoretice și practice ale dreptului penal, astfel contribuind la înlăturarea lacunelor generate de abordarea fragmentară a problematicii ce vizează infracțiunea de vandalism.

Capitolul 3, intitulat „*Aspecte comparative privind infracțiunea de vandalism*”, este dedicat realizării unui studiu comparat al legislațiilor penale ale altor state precum: România, Ucraina, Federația Rusă, Statele Unite ale Americii, Franța, Danemarca, Spania, Suedia, Polonia, Republica Estonia, Republica Bulgaria, Republica Federală Germania, Republica Azerbaidjan, Republica Kazahstan, Republica Uzbekistan, Republica Armenia, Republica Belarus, Elveția, Japonia, Olanda, Georgia, Republica Populară Chineză etc.

Un loc distinct în cuprinsul capitolului III este dedicat analizei problematicii delimitării vandalismului de alte infracțiuni asemănătoare precum: huliganismul (art. 287 CP), dezordini în masă (art. 285 CP), profanarea mormintelor și a monumentelor (art. 222 CP), distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor (art. 197 CP), deteriorarea sau distrugerea bunurilor de patrimoniu cultural (art. 199¹ CP). Capitolul cuprinde trei paragrafe: **3.1. Infracțiunea de vandalism în legislațiile penale ale altor state; 3.2. Delimitarea vandalismului de alte infracțiuni asemănătoare; 3.3. Concluzii la capitolul 3.**

În paragraful **3.1., Infracrițiunea de vandalism în legislațiile penale ale altor state**, este examinată legislația penală a altor țări în materia ce vizează infracrițiunea de vandalism.

Așadar, analizând legislațiile naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene, constatăm că conceptul de „vandalism” este tratat sub diverse aspecte, dar în pofida acestui fapt comun pentru toți este pericolul social pe care îl comportă acesta.

În legislația penală a Republicii Federale Germania acțiunile de distrugere și pângărire a bunurilor sunt incriminate în Capitolul 27 „Deteriorarea de bunuri”, § 304 „Deteriorarea bunurilor ce prezintă interes public” din partea specială a Codului penal [15].

Analizând legislația penală a Franței, specific căreia este sistemul de drept romano-germanic, menționăm că acțiunile de distrugere și pângărire a bunurilor sunt reglementate în mai multe articole din Codul penal care se găsesc în Titlul II „Despre alte atingeri aduse bunurilor”, Capitolul II „Despre distrugerii, degradări și deteriorări”, Secțiunea 1 „Despre distrugerile, degradările și deteriorările ce nu prezintă pericol pentru persoane”.

În legislația penală a Republicii Estonia nu există o normă specială care ar reglementa clar vandalizarea bunurilor publice. Codul penal al acestei țări prevede în art. 144 din Capitolul VI „Infracrițiuni contra patrimoniului” răspundere penală numai pentru distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor [14], lăsând la discreția instanței de judecată posibilitatea de a determina din ce domeniu fac parte bunurile deteriorate sau distruse (public sau privat).

Conform prevederilor Codului penal al Republicii Bulgaria, anume ale art. 216 (Titlul V „Infracrițiuni contra patrimoniului”, Capitolul VII „Distrugerea sau deteriorarea patrimoniului”) celui care va distruge sau deteriore bunurile mobile sau imobile din domeniul public sau privat i se va aplica o pedeapsă cu amendă în valoare de 2000 de leva sau închisoare de până la 5 ani [13].

Codul penal al Spaniei în Capitolul XII „Infracrițiuni contra liniștii publice” [50, p. 127] nu conține un articol separat ce ar reglementa vandalismul ca componență de infracrițiune de sine stătătoare.

Lipsesc prevederi care ar reglementa acțiunile de pângărire sau nimicire a bunurilor din domeniul public și în Codul penal al României. În legislația penală a acestei țări în componența Titlului VIII „Infracrițiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială”, Capitolului I „Infracrițiuni contra ordinii și liniștii publice” din Partea specială a Codului penal întră numeroase articole care reglementează diverse forme de manifestare ale acțiunilor infracționale, însă numai nu acelea ce se referă la vandalism. Doar tangențial cu respectiva faptă penală se aseamănă infracrițiunea specificată la art. 382 „Profanarea lăcașurilor sau obiectelor de cult” din Titlul VIII „Infracrițiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială”, Capitolul III „Infracrițiuni contra libertății religioase și respectului datorat persoanelor decedate”.

În conformitate cu art. 261 din Codul penal al Poloniei (Capitolul 32 „Infracrițiuni contra ordinii publice”), orice persoană care pângărește un monument sau alt loc public, amenajat în scopul comemorării unui eveniment istoric se pedepsește cu amendă sau cu privire de libertate [53, p. 178].

Codul penal al Danemaricii în Capitolul 21 „Acțiunile ce cauzează prejudiciu public”, § 194 prevede pedeapsă cu detenție pe un termen nu mai mare de trei ani pentru acțiunile de deteriorare sau distrugere a monumentelor publice sau altor obiecte de o importanță majoră pentru societate, sau diverse ornamente care fac parte din colecțiile de vază ale statului și care constituie o valoare pentru societate [49, p. 164].

În legislațiile penale ale statelor membre ale CSI, de asemenea, sunt reglementate actele de vandalizare a bunurilor din domeniul public.

În acest context, în legislația penală a Federației Ruse, unde în Capitolul IX „Infracrițiuni contra securității publice și a ordinii publice”, art. 214 „Vandalismul” alin. (1) se menționează că:

„pângărirea edificiilor sau a altor încăperi, precum și nimicirea bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice se pedepsește cu amendă în mărime de până la 40 mii de ruble, sau cu muncă neremunerată în folosul comunității până la 360 de ore, sau cu arest de până la 3 luni”. În cazul calificării faptei conform alin. (2) al aceluiași articol, pedeapsa se înăsprește și constă în privarea de libertate până la 3 ani, munca neremunerată în folosul comunității până la 3 ani sau închisoare la fel până la 3 ani [54].

Codul penal al Republicii Belarus, de asemenea, conține o normă corespunzătoare ce reglementează vandalismul, și anume art. 341 „Pângărirea edificiilor și nimicirea bunurilor” din Titlul XI „Infrațiuni contra ordinii și moralității publice”, Capitolul 30 „Infrațiuni contra ordinii și moralității publice” [12].

În Codul penal al Republicii Kazahstan, vandalismul este reglementat în art. 294 „Vandalismul” din Capitolul X „Infrațiuni contra securității publice și a ordinii publice” [52, p. 213].

Legiuitorul Republicii Armenia a plasat infracțiunea de vandalism în Capitolul 25 „Infrațiuni contra ordinii publice”, art. 260 „Vandalismul” din Codul penal [51, p. 310].

De asemenea, răspunderea penală pentru infracțiunea de vandalism este prevăzută și în legislațiile penale ale altor state.

În această ordine de idei, Codul penal al Elveției în calitate de fapte prejudiciabile ce atentează la ordinea publică enumără acțiunile de ofensare și batjocorire a convingerilor religioase și în special a credinței în Dumnezeu ale membrilor grupului social, precum și acțiunile de profanare a obiectelor de cult religios (Capitolul XII „Infrațiuni contra liniștii publice”, art. 261) [55, p. 242].

Aceeași abordare a problemei date o găsim și în legislația penală a Japoniei în Capitolul 24 „Infrațiuni contra cultelor religioase și mormintelor”, art. 188 [56, p. 116].

Codul penal al SUA adoptat la 4 mai 1962 prevede răspunderea pentru pângărirea bunurilor din domeniul public în Titlul II, art. 250.9 [20].

În această ordine de idei, conchidem că o tratare univocă a acțiunilor infracționale care după componență se aseamănă cu vandalismul lipsește datorită particularităților specifice ale legislațiilor fiecărui stat privit în mod individual.

În paragraful 3.2., **Delimitarea vandalismului de alte infracțiuni asemănătoare**, sunt identificate și supuse analizei criteriile teoretice prin intermediul cărora vandalismul poate fi delimitat de alte infracțiuni asemănătoare precum: huliganismul (art. 287 CP), dezordini în masă (art. 285 CP), profanarea mormintelor și a monumentelor (art. 222 CP), distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor (art. 197 CP), deteriorarea sau distrugerea bunurilor de patrimoniu cultural (art. 199¹ CP).

Aplicarea corectă a normei juridico-penale ce reglementează infracțiunea de vandalism specificată în art. 288 CP implică și realizarea unui studiu comparat al altor tipuri de infracțiuni ale căror componente se aseamănă.

Delimitarea vandalismului de infracțiunea de huliganism

Deci, realizând o delimitare a infracțiunii de vandalism față de cea de huliganism, constatăm că diferențele între aceste două fapte penale se atestă în privința următoarele semne ale componenței de infracțiune:

Obiectul juridic special secundar, astfel, în calitate de obiect juridic special secundar al infracțiunii de huliganism în calitate de obiect juridic special secundar apar relațiile sociale cu privire la integritatea corporală, sănătatea sau libertatea psihică (morală) a persoanei [4, p. 646].

Obiectul material care la vandalism este unul special și îl constituie edificiile sau alte încăperi, bunuri din transportul public sau din alte locuri publice, precum și bunuri care prezintă

valoare istorică, culturală sau religioasă, iar la huliganism îl reprezintă corpul persoanei sau bunurile mobile ori imobile.

În ceea ce privește delimitarea infracțiunilor specificate la art. 288 CP și art. 287 CP după criteriul *laturii obiective*, observăm o diferență mai pronunțată dintre aceste două fapte penale, îndeosebi la capitolul ce ține de semnele obligatorii ale laturii obiective (acțiunea sau inacțiunea prejudiciabilă).

Diferența dintre infracțiunile specificate la art. 288 CP și art. 287 CP se atestă și în privința *circumstanțelor agravante*.

Latura subiectivă a infracțiunilor analizate se caracterizează prin *intenție directă*, dar în cazul comiterii infracțiunii de vandalism, după caz, la făptuitor poate apărea și *intenția premeditată sau subită*.

Delimitarea vandalismului de infracțiunea de dezordini în masă

Obiectul juridic special al infracțiunilor delimitate este diferit. Astfel, la vandalism acesta îl formează ordinea publică, dar la dezordini în masă – relațiile sociale cu privire la neadmiterea organizării sau conducerii unor dezordini în masă [4, p. 522].

De asemenea, diferit este și *obiectul material* al infracțiunilor care în cazul dezordinii în masă îl formează corpul persoanei sau bunurile mobile ori imobile.

La capitolul ce ține de *latura obiectivă* a faptelor penale specificate la art. 288 CP și respectiv art. 285 alin. (1) CP, atestăm o diferență mai pronunțată între aceste două infracțiuni.

Deși ambele fapte infracționale se săvârșesc numai prin acțiune în calitate de formă activă a comportamentului uman, modalitățile normative cu caracter alternativ prin intermediul cărora se poate realiza latura obiectivă a acestor fapte penale sunt diferite.

La capitolul ce se referă la *circumstanțele agravante* ale faptelor penale delimitate, menționăm că și aici există deosebiri.

Latura subiectivă a infracțiunilor analizate se caracterizează prin *intenție directă*, dar în cazul comiterii infracțiunii de vandalism, după caz, la făptuitor poate apărea și *intenția premeditată sau subită*.

Delimitarea vandalismului de infracțiunea de profanarea mormintelor și a monumentelor

Obiectul juridic generic al acestor fapte penale este diferit. Prin urmare, obiectul juridic generic al vandalismului îl formează totalitatea relațiilor sociale din domeniul securității publice și al ordinii publice, pe când obiectul juridic generic al infracțiunii de profanare a mormintelor și a monumentelor îl constituie relațiile sociale din domeniul sănătății publice și al conviețuirii sociale.

În ceea ce privește *obiectul juridic special*, acesta, de asemenea, este diferit pentru infracțiunile delimitate. Astfel, pentru profanarea mormintelor și a monumentelor acesta îl formează relațiile sociale cu privire la cultivarea și păstrarea sentimentului de respect și pietate față de cei decedați și față de obiectele care păstrează memoria lor [4, p. 911].

Obiectul juridic special principal în cazul infracțiunii de vandalism este constituit din relațiile sociale cu privire la ordinea publică, iar în cazul infracțiunii de profanare a mormintelor și a monumentelor din relațiile sociale cu privire la conviețuirea socială.

După *obiectul juridic special secundar*, la fel, atestăm o deosebire dintre fapta penală specificată la art. 288 CP și art. 222 CP.

În ceea ce privește *obiectul material*, pentru infracțiunea de vandalism apar edificiile sau alte încăperi, bunuri din transportul public sau din alte locuri publice etc., iar *obiectul material* al infracțiunii de profanare a mormintelor și a monumentelor îl constituie, în funcție de situație, mormântul, monumentul funerar sau de for public, urna funerară, cadavrul, precum și obiectele ce se află în mormânt sau pe el.

Din punctul de vedere al *laturii obiective*, ambele infracțiuni se săvârșesc numai prin acțiune, însă modalitățile normative cu caracter alternativ prin care se poate realiza latura obiectivă a acestor fapte penale sunt absolut diferite.

Din punctul de vedere al *subiectului infracțiunii*, putem menționa că spre deosebire de infracțiunea de vandalism, pentru săvârșirea căreia poate fi trasă la răspundere persoana fizică responsabilă, care la momentul comiterii faptei a împlinit vârsta de 16 ani și respectiv 14 ani, subiectul infracțiunii de profanare a mormintelor și a monumentelor poate fi persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani.

Delimitarea faptelor penale de vandalism și profanarea mormintelor și a monumentelor sub aspectul *circumstanțelor agravante*, de asemenea, scoate în evidență numeroasele deosebiri existente între infracțiunile respective.

În privința acestui criteriu, constatăm că ambele fapte se comit prin *vinovăție intenționată*, și anume *intenție directă*. Însă specific pentru infracțiunea de vandalism este și prezența la făptuitor, după caz, a *intenției premeditate* și a celei *subite*.

Delimitarea vandalismului de infracțiunea de distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor

Așadar, conducându-ne de primul criteriu de delimitare, și anume *obiectul infracțiunii*, constatăm că *obiectul juridic generic* al acestor infracțiuni este diferit.

Obiectul juridic special al infracțiunilor delimitate, de asemenea, este diferit, și anume la vandalism acesta îl constituie ordinea publică, iar la distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor – relațiile sociale cu privire la substanța, integritatea și potențialul de utilizare a bunurilor [4, p. 707].

Obiectul juridic special principal al infracțiunii specificate la art. 288 CP este alcătuit din relațiile sociale cu privire la ordinea publică, iar al infracțiunii specificate la art. 197 CP îl alcătuiesc relațiile sociale referitoare la interdicția distrugerii, deteriorării sau risipirii bunurilor, în scopul păstrării integrității lor fizice, determinate de necesitatea utilizării lor conform destinației [17, p. 411].

Obiectul juridic special secundar al infracțiunii de vandalism, se deosebește la fel de infracțiunea de distrugere sau deteriorare intenționată a bunurilor. Astfel, obiectul juridic special secundar al distrugerii sau deteriorării intenționate a bunurilor este constituit din relațiile sociale cu privire la viața persoanei.

În ceea ce privește *obiectul material* al infracțiunii, de asemenea, atestăm deosebiri între faptele infracționale delimitate. Obiectul material al infracțiunii de distrugere sau deteriorare intenționată a bunurilor îl reprezintă bunurile care au o existență materială, sunt create prin munca omului, dispun de valoare materială și cost determinat, fiind bunuri mobile sau imobile și străine pentru făptuitor.

La capitolul ce ține de *latura obiectivă* a infracțiunii, putem atesta prezența unei diferențe semnificative dintre faptele penale delimitate.

Subiectul infracțiunii prevăzute la art. 288 alin. (1) CP și art. 197 alin. (1) CP poate fi persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii faptei infracționale a atins vârsta de 14 sau 16 ani, însă în ipoteza faptei specificate la art. 197 alin. (3) CP, pe lângă semnele generale ale subiectului infracțiunii – responsabilitatea și vârsta, acesta trebuie să aibă și o calitate specială, și anume cea de administrator al băncii.

Latura subiectivă a infracțiunii de distrugere sau deteriorare intenționată a bunurilor spre deosebire de infracțiunea de vandalism se caracterizează sub forma atât a intenției directe, cât și a intenției indirecte.

Delimitarea vandalismului de infracțiunea de deteriorare sau distrugere a bunurilor de patrimoniu cultural

Obiectul juridic generic al infracțiunii de vandalism îl constituie relațiile sociale din domeniul securității publice și al ordinii publice, iar cel al infracțiunii specificate la art. 199¹ CP, relațiile sociale patrimoniale.

De asemenea, diferit este și *obiectul juridic special* al infracțiunii de vandalism și al celei de deteriorare sau distrugere a bunurilor de patrimoniu cultural. La deteriorarea sau distrugerea bunurilor de patrimoniu cultural *obiectul juridic special* este alcătuit din totalitatea relațiilor sociale ce se referă la integritatea și posibilitatea de utilizare a bunurilor de patrimoniu cultural.

În calitate de *obiect material* pentru infracțiunea de vandalism apar edificiile sau alte încăperi, bunuri din transportul public sau alte locuri publice, iar pentru infracțiunea specificată la art. 199¹ CP, în calitate de *obiect material* apar bunurile de patrimoniu cultural.

Spre deosebire de fapta penală prevăzută la art. 288 CP, care include două modalități de realizare a *laturii obiective* (pângărire și nimicire), infracțiunea specificată la art. 199¹ CP include în alin. (1) și respectiv alin. (2) al aceluiași articol două fapte infracționale separate prin intermediul cărora se poate realiza *latura obiectivă*: 1) Deteriorarea bunurilor de patrimoniu cultural și 2) Distrugerea bunurilor de patrimoniu cultural.

Subiect al infracțiunii de vandalism, în contextul prevederilor alin. (1) art. 288 CP și conform art. 21 alin. (1) CP, la fel ca și la art. 199¹ alin. (1) și (2) CP, poate fi orice persoană fizică, responsabilă, care în momentul comiterii fetei penale a împlinit vârsta de 16 ani. Însă pentru vandalismul soldat cu survenirea unor circumstanțe agravante, specificate la alin. (2) art. 288 CP și în contextul prevederilor art. 21 alin. (2) CP, poate fi trasă la răspundere penală persoana fizică responsabilă care a atins vârsta de 14 ani.

Din punctul de vedere al *laturii subiective*, ambele infracțiuni se comit prin *vinovăție intenționată*, și anume – *intenție directă*. În unele cazuri la comiterea infracțiunii de vandalism, făptuitorul poate acționa cu *intenție premeditată* sau *subită*.

Paragraful **3.3., Concluzii la capitolul 3**, cuprinde cele mai de bază concluzii și recomandări referitoare la segmentul dat al tezei, care la rândul său ar contribui la lichidarea lacunelor existente în legislația penală în vigoare.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Analiza și generalizarea materialului expus în prezentul studiu științific permit formularea următoarelor concluzii generale:

1. În literatura de specialitate autohtonă și în cea străină nu există o abordare amplă, precum și o opinie unanimă a diferitor autori cel puțin în privința următoarelor aspecte: acțiunile de pângărire și nimicire privite ca modalități normative cu caracter alternativ de realizare a laturii obiective a infracțiunii de vandalism; stabilirea obiectului juridic special secundar al infracțiunii de vandalism; determinarea categoriei componente de infracțiune (formal-materială sau formală) la care poate fi atribuită respectiva faptă penală; stabilirea momentului de consumare a infracțiunii de vandalism; relevarea rolului și importanței stabilirii locului de comitere a vandalismului pentru justa calificare a faptei, precum și definirea și enumerarea locurilor publice etc.

2. *Obiectul juridic special principal* al infracțiunii prevăzute la art. 288 CP îl constituie ansamblul de relații sociale din domeniul ordinii publice. În calitate de *obiect juridic special secundar* al infracțiunii de vandalism se prezintă totalitatea relațiilor sociale ce se referă la proprietatea publică, moralitatea și estetica publică, precum și buna funcționare a întreprinderilor, autorităților publice, instituțiilor, organizațiilor și transportului public, care comportă o importanță majoră pentru calificarea corectă a faptei penale săvârșite [32, p. 28].

3. *Obiectul material* al infracțiunii de vandalism îl formează edificiile sau alte încăperi, bunuri din transportul public sau din alte locuri publice, precum și bunuri ce prezintă o valoare istorică, culturală sau religioasă.

4. Prin *pângărirea edificiilor sau a altor încăperi* se înțelege săvârșirea de către făptuitor a unor acțiuni ce demonstrează lipsa de respect față de membrii grupului social și valorile materiale și morale. Aceste acțiuni se realizează prin murdărirea, pătarea, efectuarea unor înscrisuri, desene sau simboluri cu caracter obscen, batjocoritor, amoral pe edificii sau alte încăperi [33, p. 49].

5. *Nimicirea* presupune realizarea unor acțiuni de distrugere sau deteriorare a bunurilor din transportul public (de ex.: spargerea ușilor, ferestrelor, ruperea scaunelor, deteriorarea blocurilor sanitare, habitaculului troleibuzelor, autobuzelor etc.) sau din alte locuri publice (de ex.: distrugerea sau deteriorarea scaunelor sau a geamurilor pavilioanelor de la stațiile de așteptare, ruperea dispozitivelor de iluminare amplasate în parcuri, pe străzi, distrugerea telefoanelor publice, deteriorarea indicatoarelor rutiere, deteriorarea construcțiilor destinate pentru jocurile copiilor din parcuri etc.), în urma cărora bunurile respective nu mai pot fi exploatate de către membrii grupului social conform destinației lor inițiale. Nefuncționalitatea bunurilor este determinată de imposibilitatea de a fi restabilite prin intermediul efectuării unor lucrări de reparație sau restaurare.

6. Pentru comiterea infracțiunii de vandalism, nu este necesar ca făptuitorul să posede cunoștințe speciale, abilități sau experiență și, de asemenea, nu este nevoie de o pregătire specială prealabilă în acest sens.

7. Pe lângă *intenția directă* ce caracterizează latura subiectivă a infracțiunii de vandalism, faptei penale specificate la art. 288 CP îi este caracteristic după caz și prezența *intenției premeditate* și a celei *subite* [31, p. 42].

8. Prin *motive de prejudecată, dispreț sau ură* se înțeleg raționamente ale făptuitorului determinate de atitudinea ostilă sau discriminatorie a acestuia generată din motive, reale sau percepute ca fiind reale, de rasă, culoare, origine etnică, națională sau socială, sex, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice sau de orice altă natură, apartenență la

majoritatea națională, la o minoritate națională sau la un grup, naștere sau descendență, dizabilitate, sănătate, vârstă, orientare sexuală, identitate de gen, sau bazate pe orice alt criteriu.

9. Analiza legislațiilor penale ale statelor de peste hotare ne demonstrează faptul existenței unui șir de norme juridice menite să reglementeze acțiunile legate de pângărirea sau nimicirea bunurilor din domeniul public ce prezintă o anumită valoare pentru societate (istorică, culturală, religioasă etc.) [40, p. 138].

10. Din punctul de vedere al elementelor obiective și subiective, infracțiunea prevăzută la art. 288 CP are tangențe cu fapte infracționale care atentează la securitatea publică și la ordinea publică, la relațiile patrimoniale și la relațiile ce țin de conviețuirea socială. Din tipul respectiv de infracțiuni fac parte: huliganismul (art. 287 CP), dezordini în masă (art. 285 CP), profanarea mormintelor și a monumentelor (art. 222 CP), distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor (art. 197 CP), deteriorarea sau distrugerea bunurilor de patrimoniu cultural (art. 199¹ CP).

Problema științifică importantă soluționată constă în elucidarea trăsăturilor juridico-penale ale infracțiunii de vandalism, precum și în înaintarea unui set de recomandări sub aspect de *lege ferenda*, fapt care va contribui la eficientizarea activității organelor de drept competente și la perfecționarea practicii de aplicare a normei juridico-penale respective.

Impactul studiului realizat asupra științei

Conținutul și concluziile prezentului studiu științific pot fi utilizate la perfecționarea bazelor teoretice a dreptului penal prin prisma înlăturării lacunelor generate de abordarea fragmentară a problematicii ce vizează infracțiunea de vandalism.

În baza studiului realizat în prezenta lucrare, înaintăm și o serie de recomandări, care, după părerea noastră, ar putea să contribuie la perfecționarea practicii de aplicare a răspunderii penale pentru fapta infracțională specificată la art. 288 CP și la raționalizarea construcției și conținutului normei juridico-penale privind vandalismul, și anume:

1. *Introducerea în Capitolul XIII „Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod” din Partea generală a CP a unor articole noi, și anume:*

Art. 134¹⁴ „Pângărirea edificiilor sau a altor încăperi” cu următorul conținut:

„Prin pângărirea edificiilor sau a altor încăperi se înțelege săvârșirea de către făptuitor a unor acțiuni ce demonstrează lipsa de respect față de membrii grupului social și valorile materiale și morale. Aceste acțiuni se realizează prin murdărirea, pătarea, efectuarea unor înscrisuri, desene sau simboluri cu caracter obscen, batjocoritor, amoral pe edificii sau pe alte încăperi”.

Art. 134¹⁵ „Motive de prejudecată, dispreț sau ură” cu următorul conținut:

„Prin motive de prejudecată, dispreț sau ură se înțeleg raționamente ale făptuitorului determinate de atitudinea ostilă sau discriminatorie a acestuia generată din motive, reale sau percepute ca fiind reale, de rasă, culoare, origine etnică, națională sau socială, sex, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice sau de orice altă natură, apartenență la majoritatea națională, la o minoritate națională sau la un grup, naștere sau descendență, dizabilitate, sănătate, vârstă, orientare sexuală, identitate de gen, sau bazate pe orice alt criteriu”.

2. *Modificarea redacției art. 288 alin. (1) CP prin înlocuirea cuvântului „nimicirea” cu sintagma „distrugerea sau deteriorarea”.*

3. *Completarea art. 288 CP, alin. (2) cu următoarea circumstanță agravantă: lit. a) „Din motive de prejudecată, dispreț sau ură”.*

Ca urmare a modificărilor propuse, art.288 CP ar avea următoarea redacție:

Articolul 288. Vandalismul

(1) Vandalismul, adică pângărirea edificiilor sau a altor încăperi, precum și distrugerea sau deteriorarea bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 140 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 1 an.

(2) Aceeași acțiune săvârșită:

a) din motive de prejudecată, dispreț sau ură;

b) de două sau mai multe persoane;

c) asupra bunurilor care au valoare istorică, culturală sau religioasă,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 1050 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

Planul cercetărilor de perspectivă:

1. Elaborarea ghidului metodic privind prevenirea și combaterea a infracțiunii de vandalism.
2. Investigarea continuă a statisticii și practicii judiciare în vederea stabilirii unor particularități criminologice a personalității infractorului care a comis infracțiunea de vandalism.
3. Publicarea unei monografii privind calificarea infracțiunii de vandalism.

BIBLIOGRAFIE

1. Barbăneagră A., BerlibaV., Gurschi C. ș.a. Codul penal comentat și adnotat. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 656 p.
2. Borodac A. Manual de Drept penal. Partea specială. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia centrală Centrală”, 2004. 622 p.
3. Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. I. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2011. 1062 p.
4. Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2011. 1324 p.
5. Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2015. 1300 p.
6. Brînză S., Ulianovschi X., Stati V. ș.a. Drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 804 p.
7. Bulai C. Manual de drept penal. Partea generală. București: ALL, 1997. 648 p.
8. Bulai C. Manual de drept penal. Partea generală. București: ALL, 2000. 240 p.
9. Carp S. Obiectul infracțiunilor contra valorilor culturale. În: Protecția juridică a valorilor culturale în Republica Moldova. Materialele Conferinței științifico-practice internaționale. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, 2008, p. 20-28.
10. Chipăilă I., Popa C., Ciolan Gh. Drept penal. Partea specială. Ediția a II-a. Craiova: Editura SITECH, 2010. 340 p.
11. Chirița V. Luarea de ostatici: Analiza juridico-penală și criminologică. Chișinău: Tipografia Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, 2011. 242 p.
12. Codul penal al Republicii Belarus. <http://xn----ctbcgfviccvibf9bq8k.xn--90ais/statya-341> (vizitat la 18.06.2017).
13. Codul penal al Republicii Bulgaria. http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.jsp?file_id=238464 (vizitat la 18.06.2017).
14. Codul penal al Republicii Estonia. <http://constitutions.ru/?p=446> (vizitat la 18.06.2017).
15. Codul penal al Republicii Federative Germania. http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p2497 (vizitat la 18.06.2017).
16. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat de Sovietul Suprem al RSSM la 24.03.1961. În: Veștile RSSM, nr.10 din 1961 (abrogat).
17. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. Redactor responsabil și conducător de ediție Barbăneagră A., dr. hab. în drept, prof. univ. Chișinău: Editura Sarmis, 2009. 860 p.
18. Codul penal al României din 1864. <http://lege5.ro/Gratuit/g42tamju/codul-penal-din-1864/4> (vizitat la 11.06.2017).
19. Codul penal al României din 1936. <http://lege5.ro/Gratuit/heztqznu/codul-penal-din-1936/15> (vizitat la 11.06.2017).
20. Codul penal al SUA. [Constitutions.ru/?p=5849&page=10](http://constitutions.ru/?p=5849&page=10) (vizitat la 04.04.2016).
21. Convenția asupra măsurilor ce urmează a fi luate pentru interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate al bunurilor culturale, adoptată la Paris la 14 noiembrie 1970 (ratificată prin Legea nr. 141-XVI din 21.06.2007). În: Tratatate internaționale (ediția oficială) nr. 43, Chișinău, 2007.
22. Convenția culturală europeană, adoptată la Paris la 19 decembrie 1954 (ratificată prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 98-XIII din 12 mai 1994). În: Tratatate internaționale (ediția oficială). Vol. I. Chișinău, 1998. 388 p.
23. Convenția pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat și Protocolul la aceasta, adoptată la Haga la 14 mai 1954 (ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii

- Moldova nr. 597-XIV din 24 septembrie 1999). În: *Tratate internaționale (ediția oficială)*. Vol. XVII. Chișinău, 1998. 346 p.
24. Convenția privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural, adoptată la Paris la 23 noiembrie 1972 (ratificată prin Legea nr. 1113-XV din 6 iunie 2002). În: *Tratate internaționale (ediția oficială)*. Vol. I. Chișinău, 1998. 388 p.
  25. Convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate, adoptată la Faro la 27 octombrie 2005 (ratificată prin Legea nr. 198-XVI din 26 septembrie 2008). În: *Tratate internaționale (ediția oficială)*. Vol. I. Chișinău, 1998. 388 p.
  26. *Dicționarul explicativ al limbii române (ediție revăzută și adăugită)*. București: Univers Enciclopedic Gold, 2012. 1230 p.
  27. Domneanu L., Mutu-Strulea M. *Album de scheme la drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrul Editorial al Universității de Stat din Moldova, 2005. 317 p.
  28. *Legislația stalinistă: art. 54 al CP al RSS ucrainene*. <http://vox.publika.md/stiinta/legislatia-stalinista-art-54-al-cp-al-rss-ucrainene-422731.html> (vizitat la 11.06.2017).
  29. Macari I. *Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea specială*. Chișinău: Centrul Ed. al USM, 2003. 509 p.
  30. *Manual de Drept penal. Partea generală*. Redactor coordonator Borodac A. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2005. 516 p.
  31. Pilat S. *Latura subiectivă a infracțiunii de vandalism*. În: *Revista științifico-practică „Legea și viața” nr. 5 (305) 2017*, p. 40-45.
  32. Pilat S. *Obiectul infracțiunii de vandalism*. În: *Revista științifico-practică de drept „Jurnalul juridic național: teorie și practică” nr. 3 (25) 2017*, p. 27-31.
  33. Ulianovschi X., Pilat S. *Modalitățile de comitere a infracțiunii de vandalism*. În: *Revista științifico-practică „Legea și viața” nr. 7 (307) 2017*, p. 45-49.
  34. Военная Литература. Уставы и законы. http://militera.lib.ru/regulations/russr/1715_artikul/01.html (vizitat la 11.06.2017).
  35. Волков Б.С. *Мотивы преступлений. Уголовно-правовое и социально-психологическое исследование*. Казань: Издательство Казанского университета, 1982. 152 с.
  36. Донченко А.Е. *Ненаказуемый вандализм*. În: *Российская юстиция*, 1998, № 6, с. 21-24.
  37. Желудков А.В. *Уголовное право. Особенная часть*. 2-е изд. испр. и доп. Москва: Юрайт-М, 2002. 232 с.
  38. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Ответственный редактор, канд. юр. наук Радченко В.И.* Москва: Спарк, 2000. 862 с.
  39. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации: (постатейный). Ответственный редактор Кругликов Л.Л.* Москва: Волтерс Клувер, 2005. 1104 с.
  40. Pilat S. *Ответственность за вандализм в зарубежном и уголовном законодательстве Республики Молдова: сравнительный анализ*. În: *Збірник наукових праць „Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності” (Кривий Ріг, 2007) nr. 1 (59) 2017*, с. 138-145.
  41. *Российское уголовное право. Особенная часть/Под ред. В.Н. Кудрявцева, А.В. Наумова*. Москва: Юристъ, 1997. 496 с.
  42. Семцова И.А. *Уголовное право. Особенная часть*. Ростов н/Д: „Феникс”, 2004. 384 с.
  43. *Уголовное право Республики Молдова. Особенная часть (в схемах). Учеб. метод. пособие / Н. Белый; под ред. Барбэнягрэ А.* Кишинёв: Dinamo-Poligraf, 2007. 157 с.
  44. *Уголовное право России. Часть общая и Особенная: курс лекций*. 2-е изд. перераб. и доп. Под редакцией доктора юрид. наук., проф. Парога А.И. Москва: ТК Велби, Проспект, 2007. 870 с.

45. Уголовное право России. Часть Особенная. Ответственный редактор, доктор юрид. наук, проф. Кругликов Л.Л. Москва: Волтерс Клувер, 2004. 880 с.
46. Уголовное право Российской Федерации. Особенная часть. Под редакцией д-ра юрид. наук, проф. Рагоа А.И. Москва: Юристъ, 2001. 638 с.
47. Уголовное право. Особенная часть в вопросах и ответах. Учебное пособие. Под редакцией д-ра юрид. наук, проф. Рагоа А.И. Москва: Юристъ, 2001. 294 с.
48. Уголовное право. Особенная часть. Учебник. Под общ. ред. проф. Гаухмана Л.Д. и Максимова С.В. Москва: Форум: Инфра-М, 2003. 400 с.
49. Уголовный кодекс Дании. Законодательство зарубежных стран. Научный редактор, канд. юр. наук С.С. Беляев. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 230 с.
50. Уголовный кодекс Испании. Уголовный кодекс Испании. Под редакцией Н.Ф. Кузнецовой и Ф.М. Решетникова. Москва: Зерцало, 1998. 218 с.
51. Уголовный кодекс Республики Армения. Законодательство зарубежных стран. Научный редактор доктор юр. наук Е.Р. Азарова. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2004. 450 с.
52. Уголовный кодекс Республики Казахстан. Законодательство зарубежных стран. Предисловие доктора юр. наук, профессора И.И. Рогова. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 466 с.
53. Уголовный кодекс Республики Польша. Законодательство зарубежных стран. Научное редактирование кандидата юр. наук, доцента А.И. Лукашова, доктора юр. наук, профессора Н.Ф. Кузнецова и т.д. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 234 с.
54. Уголовный кодекс Российской Федерации. №63-ФЗ от 13.06.1996. ¹п: Собрание законодательства РФ №25/17.06.1996. http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/ (vizitat la 18.06.2017).
55. Уголовный кодекс Швейцарии. Законодательство зарубежных стран. Научное редактирование, предисловие и перевод с немецкого, кандидата юр. наук А.В. Серебrenниковой. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002. 350 с.
56. Уголовный кодекс Японии. Законодательство зарубежных стран. Научное редактирование и предисловие докт. юрид. наук, проф. А.И. Коробеева. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002. 226 с.
57. Черемнова Н.А. Уголовная ответственность за вандализм. Диссертация канд. юрид. наук. Омск, 2004. 198 с.
58. Широков Н.А. Вандализм (уголовно-правовой и криминологический аспекты). Автореферат докторской диссертации канд. юрид. наук. Москва, 2003. 27 с.

ADNOTARE

Sofia Pilat. Vandalismul: analiza juridico-penală. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2018

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 237 titluri, 165 pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 13 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: vandalism, pângărire, nimicire, distrugere, deteriorare, edificii, alte încăperi, bunuri din transportul public, bunuri din alte locuri publice, ordine publică.

Domeniul de studiu. Lucrarea științifică ține de domeniul dreptului penal.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul prezentei lucrări constă în realizarea unei cercetări ample și multilaterale a întregului spectru de probleme juridico-penale ce vizează infracțiunea de vandalism, precum și în determinarea naturii juridice și locului acestei fapte în sistemul infracțiunilor contra securității publice și a ordinii publice. Obiectivele lucrării sunt: studierea evoluției cadrului normativ incriminator al infracțiunii de vandalism; investigarea materialelor științifice referitoare la infracțiunea de vandalism; analiza legislațiilor penale ale altor state în materia răspunderii pentru infracțiunea de vandalism; definirea noțiunilor de: „vandalism”, „pângărire”, „nimicire”, „edificii”, „alte încăperi”, „bunuri din transportul public”, „bunuri din alte locuri publice”; examinarea elementelor obiective și subiective ale infracțiunii prevăzute la art. 288 CP; elucidarea circumstanțelor agravante ale infracțiunii de vandalism; evidențierea criteriilor de delimitare a faptei penale specificate la art. 288 CP de alte componente de infracțiune asemănătoare; înaintarea unor recomandări sub formă de *lege ferenda*.

Noutatea și originalitatea științifică. Respectiva teză de doctorat constituie o cercetare complexă și bine sistematizată a problemelor teoretico-practice ce vizează infracțiunea de vandalism. *Originalitatea* studiului constă în înaintarea unui set de *recomandări* sub aspect de *lege ferenda*, în special: introducerea în Capitolul XIII „Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod” din Partea Generală a CP a unor articole noi, și anume art. 134¹⁴ „Pângărirea edificiilor sau a altor încăperi” și art. 134¹⁵ „Motive de prejudecată, dispreț sau ură”; modificarea redacției art. 288 alin. (1) CP prin înlocuirea cuvântului „nimicirea” cu sintagma „distrugerea sau deteriorarea”; completarea art. 288 CP, alin. (2) cu următoarea circumstanță agravantă: lit. a) „Din motive de prejudecată, dispreț sau ură”.

Problema științifică importantă soluționată constă în elucidarea trăsăturilor juridico-penale ale infracțiunii de vandalism, precum și înaintarea unui set de recomandări sub aspect de *lege ferenda*, fapt care va contribui la eficientizarea activității organelor de drept competente și la perfecționarea practicii de aplicare a normei juridico-penale respective.

Semnificația teoretică. Semnificația teoretică a studiului reiese din cercetarea minuțioasă și complexă a bazei teoretico-practice expuse în literatura de specialitate autohtonă și în cea de peste hotare referitoare la infracțiunea de vandalism.

Valoarea aplicativă a lucrării. Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în încercarea autorului de a formula unele concluzii și recomandări sub formă de *lege ferenda*, care ar putea îmbunătăți legislația penală națională din domeniu și facilita activitatea de interpretare și aplicare de către organele de drept a normei specificate la art. 288 CP.

Implementarea rezultatelor științifice. Concluziile prezentului studiu ar putea contribui la perfecționarea practicii de aplicare a normei juridico-penale privind infracțiunea de vandalism și, la fel, pot fi utilizate în procesul de instruire a studenților ciclurilor I, II și III de studii din cadrul instituțiilor de învățământ superior cu profilul juridic, precum și a audienților cursurilor de formare continuă. De asemenea, materialele tezei de doctorat pot fi consultate de oricare cititor.

РЕЗЮМЕ

Пилат София. Вандализм: уголовно-правовой анализ. Докторская диссертация. Кишинэу, 2018.

Структура диссертации: введение, три главы, основные выводы и рекомендации, библиография, включающая 237 наименований, 165 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 13 научных работах.

Ключевые слова: вандализм, осквернение, уничтожение, разрушение, повреждение, здания, иные помещения, имущества в общественном транспорте, имущества в других общественных местах, общественный порядок.

Область исследования. Научная работа относится к области уголовного права.

Цель и задачи работы. Целью данной работы является достижение многостороннего и обширного исследования целого комплекса вопросов уголовно-правового характера касательно вандализма, установление правовой сути и места данного преступления в системе преступлений против общественной безопасности и общественного порядка. Задачи работы являются следующими: изучение эволюции нормативно-правовой базы относящейся к вандализму; исследование научных материалов, относящихся к вандализму; анализ уголовного законодательства других государств об ответственности за вандализм; определение следующих понятий: «вандализм», «осквернение», «уничтожение», «здание», «иные помещения», «имущества в общественном транспорте», «имущества в других общественных местах»; исследование объективных и субъективных признаков состава преступления предусмотренного 288 статьёй УК; пояснение всех отягчающих обстоятельств вандализма; выявление признаков разграничения преступления предусмотренного ст. 288 УК от других схожих составов преступлений; представление ряда рекомендаций по улучшению уголовного законодательства.

Научное новшество и оригинальность. Данная диссертация является комплексным и систематизированным исследованием теоретических и практических вопросов касающихся вандализма. Оригинальность данного исследования состоит в разработке ряда *рекомендаций*, а именно: введение в Главу XIII «Значение некоторых терминов или выражений в настоящем кодексе» из Общей Части УК двух новых статей, а именно 134¹⁴ «Осквернение зданий или иных помещений» и 134¹⁵ «Мотивы предубеждения, презрения или ненависти»; изменение редакции ст. 288 (1) УК, заменив термин «уничтожение» на «разрушение или повреждение»; дополнение ст. 288 (2) следующим отягчающим обстоятельством: а) «На почве предубеждения, презрения или ненависти».

Решённая научная проблема состоит в пояснении уголовно-правовых особенностях вандализма, а также разработке ряда *рекомендаций*, способствующих улучшению работы правоохранительных органов и совершенствованию практики применения уголовно-правовой нормы, предусматривающей наказание за вандализм.

Теоретическая значимость. Теоретическая значимость исследования состоит в комплексном исследовании теоретических и практических основ, изложенных в юридической литературе Республики Молдова, а также зарубежных стран, рассматривающих непосредственно проблематику вандализма.

Прикладная ценность. Прикладная значимость работы состоит в попытке автора сформулировать ряд выводов и рекомендаций, которые могли бы повлиять на улучшение уголовного законодательства Республики Молдова.

Внедрение научных результатов. Результаты данного научного исследования могли бы повлиять на усовершенствование практики применения уголовно-правовой нормы предусматривающей наказание за вандализм и, кроме того, они могут быть использованы в процессе преподавания студентам I, II и III циклов обучения в высших учебных заведениях с юридическим профилем и слушателей курсов по переподготовки кадров. А также с материалами данной докторской диссертации может ознакомиться любой читатель.

ANNOTATION

Sofia Pilat. The vandalism: legal-criminal analysis. PhD thesis in law. Chişinău, 2018.

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 237 titles, 165 pages of basic text. The results are published in thirteen scientific papers.

Key words: vandalism, defamation, destruction, deterioration, edifices, other builds, goods from public transport, goods from other public places, public order.

Subject area. Criminal law.

Goal and objectives of the paper. The goal of this paper is to carry out an extensive and multilateral investigation of the whole spectrum of criminal-law issues related to the crime of vandalism as well as the determination of the legal nature and place of this case in the system crimes against public security and order. The objectives of the paper are to study the evolution of the normative framework of the vandalism. The analysis of the criminal law of other states on the liability for crime of vandalism. Defining the concepts of „vandalism”, „defamation”, „destruction”, „edifices”, „other build”, „public transport goods”, „goods for other public places”; the examination of the objective and subjective elements of the offense provided in art. 288 CC; elucidation of the aggravating circumstances of the vandalism offense, highlighting the criteria for delimitation of the criminal offense specified in art. 288 CC and other offense of similar nature; submitting recommendations in the form of *law ferenda*.

Scientific novelty and originality. This PhD thesis constitutes a complex and well-structured research of the theoretical and practical problems related to the vandalism. The examination and the systematization of the empirical material had an important role for emphasizing the specific peculiarities of vandalism. *The originality* of this study consists of submitting a set of recommendations in terms of *law ferenda*, especially: the introduction, in Chapter XIII of „The Meaning of Some Terms or Expressions in this Code” from the General Part of the CC, art. 134¹⁴ „Defilement of edifices and others buildings” and art. 134¹⁵ „Reasons for prejudice, contempt or hate”; changing the editorial of art. 288, part (1) CC by replacing the word „destruction” with „deterioration”; completing art. 288 CC, part (2) with the following aggravating circumstance: let. a) „For reasons of prejudice, contempt or hate”.

The important scientific problem solved it is to elucidate the legal and criminal traits of the vandalism crime, and also to submit a set of recommendations in the field of *law ferenda*, which will contribute to streamline the activity of the competent law enforcement and to improve the practice of applying the criminal law rule in questions.

Theoretical significance. The theoretical significance of the study stems from the thorough and complex research of the theoretical and practical basis exposed in the autochthons and from abroad literature regarding the vandalism offense.

Application value of the paper. The applicative value of the paper lies in the author’s attempt to formulate some conclusions and recommendations in the form of *law ferenda* which could improve the national criminal legislation and facilitate the word of interpretations and application by the legal bodies of the norm specified in art. 288 CC.

Implementations of scientific results. The conclusion of this study could help improve the practice of applying the criminal law norms of vandalism, and also can be used in the process of training for students of I, II and III courses in the institutions of higher education in law as well as the audience training courses. Also, the doctoral thesis materials can be consulted by any reader.

PILAT SOFIA

VANDALISMUL: ANALIZA JURIDICO-PENALĂ

**SPECIALITATEA: 554.01 – DREPT PENAL ȘI EXECUȚIONAL
PENAL**

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 24.05.2018
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 2,2

Formatul hârtiei 148x210
Tiraj 30 ex.
Comanda nr. 190

Tipografia Academiei „Ștefan cel Mare”
Chișinău, str. Gh. Asachi, 21 MD 2009
Tel./fax: /+373 22/ 73-89-94
Tel.: /+373 22/ 72-37-92